

patrila z privilegia Márie Terézie rádu jezuitskému a po jeho zrušení, t. j. od roku 1777 univerzite.²⁾ Tedy jej prislúchalo výhradné právo publikovať CJH v oficiálnom znení, čo má neobyčajný význam hlavne pre Werböczyho Tripartitum, ktorého texty neboly ustálené. Prírodné, že toto prostredie zanechalo stopy i na tvári CJH. Szegedi (v. vyššie cit.) zaviedol rozdelenie na články a paragrafy, čím sa malo usadnúť jednak praxi fora jednak potrebe vedeckej a študijnej. To samé viedlo ku vzniku tzv. dodatkov CJH aké nachodíme už v edícii z r. 1696: o procesu pre urážku na cti pred vojenskými súdmi, iurisiurandi formulae variae, de diversis regulis iuris antiqui, index decretorum et constitutionum, regum Hungariae introitus et exitus, soznam žúp, diecéz, palatínov a arcibiskupov. Väčší význam malo to, že pozdejšie byly prejaté i vedecké a komentujúce práce niektorých autorov, ako výš cit. Kithonichova Directio methodica (I. vyd. 1619) a Centuria (z r. 1619). Vidieť, že prvá právnická fakulta na Slovensku má veľké zásluhy okolo vzniku a vedeckého zpracovania CJH a to je záslužné dielo pre tri nasledujúce storočia vykonané, ba za pomalého pokračovania našej unifikácie ani dnes nemožeme ho ešte zaradiť do prepážky: »historia práva«. ³⁾ —u—

Z p r á v y

Smlouva o vzájemné pomoci mezi Československem a Sva- zem sovětských socialistických republik, podepsaná v Praze dne 16. května 1935, má podle svého úvodu dokonaleji zabezpečiti, aby byla přesně prováděna ustanovení Úmluvy o společnosti národů o zajištění státní bezpečnosti, územní celistvosti a politické nezávislosti států. V případě útoku jsou smluvní strany zavázány k bezodkladné úradě, jak uskutečniti jednoduchou i kolektivní záruku, stanovenou článkem 10. Úmluvy, podle něhož se má Rada společností národů v takovém případě vysloviti o prostředcích, jak zaručiti splnění závazku z téhož článku vyplývajícího: šetřiti a hájiti územní celistvosti a politické nezávislosti členů proti každému útoku. Pro případy pak, kdy se snad Radě nezdaří vyříditi spor vzniklý v lůně Společnosti (když členové nabudou podle čl. 15., odst. 7 práva volného rozhodování a případně i sáhnutí k válce) zavazuje

²⁾ Illés József: Bevezetés a magyar jog történetébe. Források története. Budapest, 1930, str. 275.

³⁾ Dobrý prehľad dejinami vysokých škôl v Uhrách až do roku 1780 poskytuje inauguračný diplom univerzity peštskej zo dňa 25. marca 1780, vydaný Máriou Teréziou a uverejnený u Marczaliho, Enchiridion fontium historiae Hungarorum, Budapestini, 1902, str. 724 ns. K dejinám trnavskej univerzity srov. zvlášte K. Fejér: Historia academiae scientiarum Pazmanianae, 1835. Ďalšiu literatúru u Zelligera, Pantheon Tyrnaviense, Tyrnaviae, 1931.

smlouva strany k bezodkladné v z á j e m n é p o m o c i a podpoře proti nevyvolanému útoku. Stejná pomoc je stipulována též pro případ, že by některá strana byla předmětem útoku ať už se strany členu Společnosti (tedy proti předpisům Úmluvy), anebo se strany nečlena, odepřevšího vzíti na sebe členské povinnosti za účelem vyřešení sporu. Vždy se předpokládá útok některého státu e v r o p s k é h o.

S právního hlediska je smlouva jednak bližším vymezením a zajištěním splnění závazků, plynoucích z Úmluvy o společnosti národů, jednak spojeneckou smlouvou pro případ nezdaru při urovnávání sporu podle čl. 15., kdy členové nabudou volnosti »jednatí tak, jak uznají za nutné k zachování práva a spravedlnosti«. Jest ji tedy vykládati v souvislosti s Úmluvou o společnosti národů a smlouvami v jejím rámci již uzavřenými, jako jsou na př. smlouvy locarnské z roku 1925, anebo konvence o určení útočnicka z roku 1933. Veliký politický význam smlouvy tkví jednak v tom, že se ujednává v době nejistoty, pramenící z hrozivého postoje Německa, porušivšího právě mezinárodní závazky o omezení branné moci, jednak v tom, že stejně jako obdobná smlouva franko-ruská má být počátkem jednání o bezpečnostní soustavu na evropském východě: jde tu o zaručení dnešních hranic Německa též jinde než na západě, čemuž se nezdařilo získati kolektivní záruku velmocí v Locarnu roku 1925. ů.

STANISLAV DNISTRJANSKIJ MRTEV. Vynikající ruský civilista a právní filosof byl původně profesorem university ve Lvově. Již z té doby datuje se proslulé, stále často citované pojednání o přirozených zásadách právních, uveřejněné ve »Festschrift zur Jahrhundertfeier des allg. bürg. Gesetzbuches«. Jeho Civilní právo (1919), Základní nauka práva a politiky (1923) a zejména Základy moderního práva soukromého (1928) zjednaly mu věhlas. V těchto svých pracích představuje se D. jako přívrženec Heglovy právní filosofie, zejména jeho protiklad státu a společnosti a jeho t. zv. genetická metoda je zřejmě heglovská. — Přesed na ukrajinskou universitu v Praze, jejímž rektorem byl r. 1923, věnoval poslední léta života kritickému rozboru osnovy čs. obč. zákoníka a zde uplatnil plně své bohaté zkušenosti právnické i nesporný právnický důvtip. — Je upozorniti ještě na jeho činnost politickou. V letech 1907—1917 byl poslancem ruské strany národně demokratické na říšské radě ve Vídni a též po převratě úsilovně pracoval pro česko-ukrajinskou vzájemnost. Narodil se 1870, zemřel 6. května 1935 v Užhorodě. Kš.

MODUS VIVENDI PRED PREVEDENÍM. Dennými listami přešla potešitelná zpráva, podla ktorej Apoštolská stolica oznámila našej vláde, že súhlasí s jej návrhom na vonkajšie ohraničenie diecéz a s úpravou správy cirkevných majetkov, ktorú má prechodne prevziať apoštolský administrátor trnavský, biskup Dr. Jantausch. Tým dochádza uskutočnenia prvý a z hladiska medzinárodne-politického najvýznamnejší bod modu vivendi. Zásada, že žiadna časť republiky Československej nebude poříadená zahraničnému ordinárovi a vice versa že žiadna diecéza československá nebude presahovať štátne hranice, bude teda aj prakticky prevedená. Dosah konečnej dohody v tomto ohľade je ďalekosiahly. Veď dosiaľ mali ordinári sídliači v iných štátoch na mnohých miestach jurisdikčnú moc, pomocou ktorej mohli vykonávať hlboké zásahy do vnútornej správy cirkevnej. Najviac bolo týmito pomerami dotčené Slovensko, lebo arcibiskupstvu ostrihomskému podliehalo 392 farností, okrem

toho jagerská diecéza presahuje k nám jednou farnosťou, satumarská presahuje na Slovensko a Podk. Rus 45 farnosťmi, grécko-kat. diecéza samošujvárska má v ČSR. 6 farností. Zo slovenských biskupstiev špišské má v Poľsku 18 farností, odstúpených r. 1920 diecéze krákovskej, biskupstvo rožňavské a košické má asi $\frac{1}{4}$ svojich farností v Maďarsku, grécko-katolícké biskupstvo přesovské má 27 far v Maďarsku, z ktorých 8 bolo pričlenené ku grécko-kat. biskupstvu v Hajdudorogu a 19 farností tvorí apoštolskú administratúru v Niškolci. Mukačevské grécko-katolícké biskupstvo odstúpilo 26. IV. 1922 11 farností apoštolskému administrátorovi v Seretu (Rumunsko) a jednou farnosťou presahuje do Maďarska. Do Čiech zasahuje rezenská diecéza iba jednou farnosťou, svätohypolitiská vo Vitorazsku dvoma farami, viedeňská na Valčicku 4 farami a vratislavská do Sliezska 78 farami. Zato pod jurisdikciu pražského arcibiskupa patrilo Kladsko s asi 80 farami a olomouckým arcibiskupom podliehalo Ratibořsko a Hlubčicko so 46-mi farami.

Všetky tieto vzájomné presahovania cirk. pôsobnosti cez hranice štátne majú teda v najbližšej dobe prestať, čím sa veľmi značne prispeje ku konsolidácii cirkve politických pomerov. S vonkajšou delimitáciou diecezálnych hraníc úzko súvisí aj otázka nového vnútorného ohraničenia biskupstiev. To už vyvoláva značnejšie odbitia, keďže v slovenských cirkevných kruhoch sa prejavuje značný odpor proti štátom požadovanému zrušeniu biskupstva rožňavského a u kurie okrem toho sa s istou nedoverou berie náš základný požiadavok, aby nové vnútorné ohraničenie diecéz viedlo k zriadeniu majetkovo rovnako zaistených biskupstiev, v ktorých by už nebolo tak veľkých rozdielov majetku beneficiálneho, ako tomu je dosiaľ. Ničmenej napriek všetkým ťažkostiam možno aj v tomto ohľade očakávať už v najbližšej dobe riešenie priaznivé, lebo najťažšia prekážka: odpor arcibiskupa ostrihomského, vplyvného kardinála-prímasa Serédiho je už prekonaný a kúria sa v zásede priklonila ku stanovisku nášho štátu. O sriadení slovenského a po prípade i grécko-katolíckého arcibiskupstva v Mukačeve sa predbežne nič nehovorí. K tomu dôjde pravdepodobne až po definitívnom riešení otázok majetkoprávných. Ale aj v tomto ohľade ustanovenie biskupa Dr. Jantauscha správcom cirkevných majetkov, — ktoré sú dosiaľ v zatýmnej správe likvidačnej komisie, pod predsedníctvom slovenského biskupského sboru — znamená veľký krok ku predu. Teraz už nief predvídateľných značnejších prekážok, ktoré by konečnú dohodu a jej slávnostné vyhlásenie odďalovali. Dúfame preto, že čoskoro budeme môcť zaznamenať konečnú úpravu všetkých dosiaľ nevyriešených otázok, čím padne aj posledná reálna opora nádeji na udržanie cirkevnej jednoty bývalej koruny svätostefanskej.

Knappek.

ZE SBÍRKY ZÁKONŮ A NARIŽENÍ. Pod čís. 63 byl vyhlášen zákon o vyvlastnění k účelům obrany státu, pod č. 82 o ochraně a obraně proti leteckým útokům, pod č. 83 pak nařízení o živnosti výroby, opravy a prodeje plynových masek. — Zák. č. 64 novelisuje vojenské kázeňské a kárné právo (plné znění vyhlášeno pod č. 65). — Zák. č. 66 propůjčil některým ustanovením celní smlouvy s Rumunskem vnitrostátní účinnost, zákonem č. 72 a 99 byla provedena úmluva s Rumunskem o rozdělení majetku při úpravě hranic a o starých dlužích, zák. č. 74 provedl mezinárodní úmluvy labské a dunajské. — Pod č. 90 vyhlášeno rozšíření působnosti úmluvy o právní pomoci s V. Británií, pod č. 91 pak výpověď smluvních celních sazeb francouzských. — Zák. č. 67 umožnil výplaty za státní věcné dotázky pokladničními poukázkami místo hotovými penězi, pod č. 92 byl vyhlášen odklad splatnosti obilních zástavních listů, pod č. 94 pak úprava platebních styků s Řeckem. — Zák. č. 68 stanoví příslušnost vrchních soudů jakožto soudů státních podle zákona na ochranu republiky. — Zák. č. 69 je druhou novelou zákona č. 77/1927 o finančním hospodaření územní samosprávy. Zák. č. 70 jedná o vývozních úvěrech, č. 71 pak o hospodářském výzvědačství (prozrazování hospodářského tajemství, týkajícího se výroby nebo odbytu důležitého tuzemského zboží). — Definitivní úpra-

vá automobilových poměrů byla provedena zákonem č. 77 (doprava osob a zdanění provozu) a č. 81 (náležitosti automobilu, řídičské oprávnění, evidence, bezpečnost jízdy, odpovědnost za škody jízdou způsobené; účinnost bude zavedena teprve vládním nařízením, načež pozbudou platnosti dřívější předpisy, téže látky se týkající). — Zák. č. 78 novelisuje daň z minerálních olejů, nař. č. 84 upravuje daň ze zapalovadel, nař. č. 85 pak jejich cenu, nař. č. 88 poskytuje bilanční úlevy, nař. č. 103 daňové úlevy při provádění oprav domů s byty podléhajícími ochraně nájemníků. Č. 109 je vyhláška o paušalování obrátové daně u klubovků. — Zák. č. 79 stanoví nově podmínky hasičského příspěvku při požárním pojištění a zrušuje obdobná dosavadní ustanovení zemských zákonů; je proveden vládním nařízením č. 80. — Zákonem č. 73 byl založen Tyršův státní tělocvičný ústav. — Zák. č. 75 zakazuje přídatky při prodeji zboží. — Zákon č. 76 nahradil dosavadní předpisy o splátkových obchodech. — Nař. č. 101 novelisuje zákon č. 251/1933 o prodeji zboží za jednotné ceny. — Statistické hlášení dovozu zboží bylo upraveno nařízením č. 86 a 87, přímý úvěr vývozcům pak usnadněn nařízením č. 100. — Platnost kolektivních smluv pracovních byla paušálně prodloužena do 1. března 1936 nařízením č. 89. — Předpisy o 8hodinné době pracovní byly suspendovány pro dobu voleb nařízením č. 93 a 107. Pracovní podmínky textilního dělnictva přechodně upraveny nařízením č. 102. — Změn celních sazeb se týkají nařízení č. 105 (obilí) a 108 (tuky). — Pod č. 95 bylo vyhlášeno zrušení koncese pro místní dráhu Slaný—Kačice. — Pod č. 96 vyhlášena změna názvů obvodových úřadoven bývalého státního pozemkového úřadu (zrušeného nařízením č. 22/1935). — Vlád. nař. č. 97 novelisuje zákon o sociálním pojištění. — Pod č. 98 bylo vyhlášeno novelisované úplné znění řádu volení do sněmovny poslanecké. — Nařízením č. 104 byl zřízen politický okres hořícký v Čechách a zlínský v zemi Moravskoslezské s působností od 1. října 1935. — Pod č. 106 vyhlášena povinnost odváděti příspěvky do vyrovnávacího fondu mléčného pro zemi Českou. —ý.

NOVÝ ZÁKON O JÍZDĚ MOTOROVÝMI VOZIDLY. Zákon ze 26. března 1935 č. 81 Sb. z. a n., který čeká však na prováděcí nařízení, je velmi obsáhlý a v 97 paragrafech upravuje jak administrativu týkající se motorových vozidel, tak vlastní provoz a otázky z něho plynoucí (náhradu škody, povinnost pojistnou a pod.). Spolu se zákonem z 12. dubna 1935 č. 77 Sb. z. a n. o dopravě motorovými vozidly a jich zdanění, který se týká motorisované dopravy po stránce živnostenské a daňové, tvoří soubor norem, jimiž spolu s příslušnými prováděcími nařízeními po jich vydání bude upravena tato materie skutečně ve všech směrech.

Nové bezpečnostní předpisy o jízdě motorovými vozidly, tedy vlastní dopravní předpisy, jsou v oddíle VII. zákona č. 81/1935 Sb. z. a n. v § 38 až 44. Předpisy tyto jsou většinou rámcové. Zajímavý jest zákaz odst. 1. §u 38, podle něhož nesmějí řídití motorové vozidlo osoby, jichž rozpoznávací nebo ovládací schopnost jest podstatně snížena zejména *únavou* nebo *působením lihových nápojů*. V konkrétním případě bude asi těžko, pokud jde o únavu, prokazovat potřebný stupeň snížené vnímavosti. Při nehodě bude snad taková kvalifikovaná únava napříště přítěžující okolností, jinak bude tento předpis působiti spíš preventivně tak, že unavený řidič nepojede, až po odpočinku, a počet nehod připadající na vrub únavy řidiče se tím snad sníží. — Maximální rychlost (odst. 3 §u 38) není zatím stanovena, může však býti určena prováděcím nařízením. Přestoupení předpisů o rychlosti podle § 80 posl. odst. bude *policejním přestupkem*, nikoli deliktem soudním, nebylo-li jím způsobeno jinému nebezpečí smrti nebo nebezpečí poškození na těle. — Důležité jest ustanovení odst. 7 cit. par., které předpisuje, aby vozidlo *vždy*, zejména však v uzavřených osadách a v blízkosti obydlí, jelo co *nejtížeji*. Lze doufati, že prováděcím nařízením bude přísně zakázáno používání řvavých klaksonů, jež jsou zejména v Praze ve velké oblibě a značně rozšířeny, zatím co v cizině nejsou vůbec přípustné. Bylo by na místě, aby v prov. nařízení došla jasného výrazu snaha zákonodárce po tichém provozu, jež

se kryje s posledními snahami moderního dopravnictví; zejména bylo by třeba usměrniti používání výstražných znamení a vyloučiti všechna vozidla, jež nejsou s to docílití tichého chodu (hlavně motocykly) z provozu ve vnitřních částech měst. — Lze jen vítati, že byla normativně stanovena povinnost řidiče vozidla způsobivšího úraz, aby dopravil zraněného k lékaři, příp. do nemocnice.

Účinnost předpisů zajišťuje zákon trestními sankcemi (§ 80 a násl.). Přestupky tyto jsou delikty správními a trestají se pokutou do 2000 Kč nebo trestem na svobodě do 5 dnů, za okolností zvlášť přitěžujících pokutou do 5000 Kč nebo trestem na svobodě do 14 dnů. Novum jest možnost uložení náhrady škody do 1000 Kč v trestním nálezu a možnost prozatímního odnětí vůdčího listu. § 81 a 83 jsou věnovány úpravě mandátního řízení trestního pro tento druh přestupků. Trestní příkaz lze vydati i v nepřítomnosti obviněného, tedy jakési řízení in contumaciam, a upevniti jej na vozidlo. Orgány veřejné moci, na něž má být přenesena pravomoc k vydávání trestních příkazů, musí se řídit při ukládání pokut úředně předem stanovenými sazbami, jež nesmějí přesahovati 300 Kč. pšf.

NĚKOLIK NOVINEK ÚSTAVNĚPRÁVNÍCH Z POSLEDNÍHO ROKU.

Před koncem ročníku nebude snad chybovat aspoň několika slovy všimnouti si hlavních rysů vývoje ústav v posledním roce. Nebudou zde podrobně jmenována všechna opatření i všechny návrhy, které byly v údobí podány, ale aspoň zlomkově vyznačeny hlavní rysy nejdůležitějších ústavních bojů a jejich výsledků. V *Československu* byla na počátku minulého léta rozvířena velká debata o nutnosti změnití parlamentu a výběr jeho členů. Uvažovalo se velice vážně o parlamentu složeném z hospodářských odborníků, který by zaměnil dnešní senát. Časopis »Demokratický Střed« (později přejmenovaný na »Program«) přinesl z pera dr. O. Krouského a doc. dr. J. Klimenta návrh na nový volební řád, odstraňující vázané kandidátní listiny a zavádějící volby osob při zachování zásady poměrného zastoupení. — Hospodářské starosti a hlavně blízcí se parlamentní volby způsobily však, že žádný z těchto dalekosáhlých plánů nebyl ani parlamentu předložen. Vláda sama předložila parlamentu k schválení návrh zákona o změně volebních řádů, který však neprovedl žádných zásadních změn dosavad platného řádu.

Ve *Francii* po téměř třiletém úsilí vyvrcholily snahy o reformu ústavy v návrhu, který připravil ministerský předseda Gaston Doumergue. Doumergue veden předešlými návrhy Maurice Ordinairea, André Tardieua, Raymonda Poincaré a Josefa Barthélemyho přiklonil se k zásadě, že je nutno zvýšiti pravomoc výkonně státní moci a hlavně posílití práva ministerského předsedy. Hlavně žádal, aby ministerskému předsedovi náleželo právo rozpustit poslaneckou sněmovnu bez předchozího souhlasu senátu, aby počet členů vlády byl ústavou omezen a aby nebylo nutno odhlasovati vždy rozpočtovou dvanáctinu, poněvadž rozpočet z minulého roku platil by až do schválení rozpočtu nového. Doumergueův návrh stal se předmětem značné boje o politickou moc a když sjezd strany radikálně-socialistické v Nantes se vyslovil k němu zamítavě, padl návrh i Doumergueova vláda.

Sovětské Rusko předložilo v únoru 1935 kongresu rad Svazu Molotových návrh na některé změny ústavy, jež byly přijaty. Tak hlavně neúplné rovné volební právo bylo nahrazeno právem rovným, volby odstupňované volbami přímými a volby veřejné volbami tajnými. Ovšem tyto změny nebyly ještě provedeny, kongres rad pouze pověřil zvláštní výbor vypracováním nového definitivního návrh, který do příštích voleb má být schválen a proveden.

Britská Indie má také dostati novou ústavu, rovněž tak i indické státy a indická federace. Její návrh byl předložen londýnskému parlamentu a projednáván také na sjezdu konservativní strany anglické v Londýně. Návrh stanoví zřízení 11 britských provincií, v čele s guvernérem a výkonnou radou a ministry, odpovědnými zákonodárnému sboru. Každá

provincie má dolní sněmovnu a pět ještě horní. Do obou se volí přímo, avšak mimo poslanců zasedají také členové jmenovaní. Jakmile provincie dostanou samosprávu, bude se vyjednávati s jednotlivými indickými knížaty o přistoupení k federaci. Mimo federaci zůstanou knížata závislá na koruně, jež s nimi bude jednati za pomoci britské vlády. V čele provincií stojí generální guvernér, který rovněž řídí a spravuje federaci. Pomáhají mu výkonná rada a ministři zodpovědní federálním zákonodárným sněmovnám. Ty budou dvě — každá dostane zástupce britských provincií a indických států.

Estonsko a Bulharsko spějí k reformě ústavy ve smyslu korporativního státu, *rumunská ústava* má být změněna tak, aby moci výkonné se dostalo více oprávnění. V *Maďarsku* vždy čas od času ohlásí zavedení tajného hlasování, ale přes provedené změny volebního řádu jsou daleko od skutečného tajného hlasovacího práva. čb.

ZE SOCIÁLNÍHO ÚSTAVU ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY. Dne 5. března 1935 pořádal Sociální ústav spolu s Masarykovou sociologickou společností oslavný večer 85. narozenin presidenta republiky. Předseda Masarykovy sociologické společnosti Dr. E. Chalupný poukázal na to, že hlavním dílem Masarykovým na poli vědy bylo založení československé sociologie. Stalo se tak spisem »Základové konkrétné logiky«, jenž vyšel před padesáti lety a v němž autor obezřele podle široce a všestranně pojaté soustavy věd položil základy československé sociologii. Masarykovo dílo zachránilo naši sociologii od tápání a omylů, jakým byla vydána na př. v Německu. Masaryk však prospěl naši sociologii svým smyslem pro spojení vědy s celkem života a úsilovným zájmem o aktualitu. Jeho žáci se od něho učili nikoliv pouhé vědě knižní, nýbrž vědě čerpané ze současného života. Tím stal se Masaryk velkým vychovatelem dvou generací a v tom splývá jeho teoretické vědecké dílo s praktickým dílem politickým a sociálním. Ministr Dr. Beneš proslovil pak přednášku na thema »*Sociolog-teoretik a politik-praktik*«. Ministr Beneš ve svém proslovu nejdříve vymezil místo, které zaujímá v lidské činnosti politika. Soudí, že náleží k nejvyšším společenským zaměstnáním, jsouc zároveň vědou, uměním i filosofií. Politik musí míti smysl pro vědeckou metodu a musí dobře užívat analytických schopností rozumu. Velkým politikem může být jen ten, kdo v politice dovedl vždy kontrolovati cit rozumem a rozum citem a je vyrovnávat, kdo pochopil, že v politice musí býti historickým filosofem a etikem. V podstatě tu jde vždy o problém noetický. Politika byla vždy bojem o správné rozpoznání existující reality dnešní a možné reality dřívější, pojaté v duchu jisté doktriny filosoficko-historické a etické. Všecky tyto úvahy lze aplikovati na politickou činnost presidenta Masaryka jako na vzor opravdového státníka.

Dne 28. února 1935 přednášel Dr. Robert Kollar o »*výsledcích statistiky abiturientů středních škol*«. Podal podrobný rozbor jejich nezaměstnanosti, všiml si povolání abiturientů a jejich rodičů a pojednal o volbě povolání abiturientů. Pak přešel k srovnání počtu abiturientů s populačními daty a zmínil se o organizaci školství, jakož i o způsobech, kterými bylo by snáze docílití zaměstnání abiturientů středních škol.

Dne 14. března 1935 přednášel univ. prof. Dr. Bydžovský o organizaci *našeho školství a našich potřebách kulturních a hospodářských*. Přednášející pojednal o souvislosti organizace školství s otázkou nezaměstnanosti a uvedl, že prostředky pro regulaci počtu žactva nesmějí zasahovati do svobody rozhodování. Škola musí se řídit především požadavky vnitřní ekonomie vzdělání; požadavkem správného výběru a úspěšného absolvování. K tomu musí mířiti veškerá organizace školská. Vzdělání nutno oceňovati nejen se zřetelem k jeho praktickému využití, nýbrž i se zřetelem k jeho hodnotě kulturní. Důkladná a soustavná racionalizace školství vyžaduje také racionalizaci veškerého života.

Dne 19. března 1935 přednášel prof. právnické fakulty university v Bordeaux Max Bonnafous o *socialistické doktríně* Jeana Jaurèsa. Přednášející pojednal o snaze a boji Jaurèsově za mír. Jeho pacifismus vy-

věrá z přesvědčení, že mír lze zachovati. Doporučoval smírné řešení mezinárodních sporů, navrhoval mezinárodní arbitrage a doporučoval řešení míru cestami, které vedly k založení Společnosti národů.

Dne 21. března 1935 přednášel Jaromír Hradil, ředitel Bafovy školy mladých mužů ve Zlíně o *spojení škol se životem*. Moderní výroba kladé větší požadavky na pracujícího člověka. Proto třeba přizpůsobiti školskou výchovu i praktický výcvik. Škola musí více vychovávatí pro život. Třeba zkrátiti dobu teoretických příprav. Mladého člověka třeba vychovávatí k sebevědomí a k tomu, aby nespolehal na jiné. Rečník zmínil se o zkušenostech, kde lidé, vedení účelnou výchovou pro praktický život, doprovázeli se těch nejkrásnějších výsledků. Vzdělání práci usnadňuje a zvyšuje výkon, při tom však třeba snažiti se o co největší uplatnění se žáků v praktickém životě.

Dne 28. března 1935 přednášel profesor národního hospodářství na London-School of Economics a bývalý státní podtajemník pro zahraniční záležitosti Hugh Dalton o *sociální politice ve Velké Británii*. Přednášející pojednal o problému nezaměstnanosti ve Velké Británii a o důsledcích návratu ke zlaté měně. Nynější vláda opustila tradiční politiku svobodného obchodu a zavedla ochranná cla zároveň se stanovením kvot pro různé druhy dovozu, zejména zemědělských výrobků a preferenčních celních pro dovoz z britských dominií a kolonií. Bylo také započato s uzavíráním několika dvoustanných obchodních smluv s cizími zeměmi. Ve Velké Británii vzrůstá mínění, že by se mělo přikročiti k aktivnější pozitivní politice. Žádá se socialisace hlavních průmyslových odvětví a bank a příprava záměrné soustavy celonárodního plánování.

Dne 4. dubna 1935 přednášel prof. Dr. Emil Schoenbaum na téma *Krise, nezaměstnanost a sociální pojištění*. O této přednášce jsme referovali již v čísle 8.—9. ročníku XVI., str. 367 a násl. našeho časopisu.

Dr. Jindřich.

VYHLÁŠKA. Ústřední sdružení slovenského průmyslu v Bratislavě věnovalo u příležitosti desítiletého trvání čsl. republiky r. 1928 částku per Kč 10.000.— na zvláštní fond, jehož úroky mají býti upotřebeny každoročně na odměňování vědeckých prací, v prvé řadě z oboru práva národohospodářského a národohospodářství se zvláštním zřetelem na průmysl na Slovensku a Podkarpatské Rusi. K vypracování prací a udělení cen z tohoto fondu byl zřízen 5členný správní výbor, skládající se ze 3 profesorů volených právnickou fakultou a 2 členů jmenovaných Ústředním sdružením slovenského průmyslu. Tento správní výbor chtěje vzbuditi o literární práci větší zájem, usnesl se vypsati 10 (deset) temat k vědeckému zpracování a pět nejlepších prací honorovati cenami slovenského průmyslu. Themata ta jsou:

1. *z národního hospodářství*: a) Investiční politika samosprávných svazů na Slovensku a její skutečné i možné a účelné financování; b) železniční tarifní politika popřevratová na Slovensku a P. Rusi (jaká byla, jest a měla by býti); c) plánování a plánovitost v hospodářství (projev, vývoj myšlenky, kritika a zda a jak by ji bylo možno za našeho právního řádu uskutečniti), ev. reflex na hospodářský problém slovenský.

2. *Z práva obchodního*: a) vliv změn hospodářské struktury akciové společnosti na právní postavení akcionářovo; b) ručení člena veřejné společnosti obchodní podle práva slovenského (obchodního i finančního).

3. *Z práva správního*: a) základy pracovního práva platného na Slovensku a P. Rusi; b) návrh obecního zřízení pro Slovensko s důvodovou zprávou; c) dozor nad veřejnoprávními pojišťovacími svazy a ústavy podle práva československého.

4. *Z práva finančního*: Vývoj úpravy přímých daní v Uhrách od r. 1848 do převratu.

Ceny jsou dvě po 4000 Kč a tři po 2000 Kč, to jest dohromady 14.000 Kč. Práce mohou podati absolventi právnické fakulty university Komenského v Bratislavě do 10 let po vydání absolutoria. Práce slovensky psané mají ceteris paribus přednost.

Práce budtež podány do 31. XII. 1936 do 12. hod. polední na děkanství právnické fakulty university Komenského v Bratislavě, Kapitulní ul. 1 přímo nebo poštou doporučeně, budtež psány na stroji a označeny heslem. K práci buď připojena zalepená obálka, týmž heslem jako práce označená, v níž buď uvedena adresa autora práce.

O udělení cen jednotlivým pracím rozhodne výše uvedený správní výbor pro rozdělení cen slovenského průmyslu. Usnesení jeho bude publikováno dnem 7. III. 1937 na úřední desce děkanství právnické fakulty v Bratislavě a v novinách.

SOUTĚŽ. Československá Akademie Zemědělská vypisuje veřejnou soutěž pro příslušníky republiky Československé na téma: »*Historická monografie některého velkostatku v Československu*«. Předmětem monografie může být kterýkoliv velkostatek (do r. 1848 panský, dominium) v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku, Podk. Rusí, je-li k němu zachován dostatečný archivní materiál, t. j. archiv tohoto velkostatku, po př. jeho ústřední správy, od doby co možná nejstarší, nejméně však od začátku 17. století až do současné doby. V této monografii mají být zpracovány jak písemnosti z vlastního archivu velkostatku, tak také z jiných archivů zemských, státních atd. v přehledný obraz vývoje hospodářství ve všech odvětvích a po všech stránkách správy patrimoniální i hospodářské, kterou velkostatek vykonával. Na zpracování vypisují se 3 ceny: I. 8000 Kč, II. 5000 Kč, III. 3000 Kč. Podle rozhodnutí poroty mohou být tyto ceny rozděleny také jinak. Lhůta k odevzdání končí 31. prosince 1937. K soutěži se mohou hlásiti jen práce dosud netištěné. Rukopis musí být čitelný, podle možnosti na stroji, psaný česky nebo slovensky. ČAZ má právo odměněné rukopisy vydati svým nákladem za obvyklý honorář. Rovněž si vyhrazuje, aby odměněné rukopisy, pokud nebudou publikovány, byly jí k dispozici k studijním účelům. — V porotě zasedají: Dr. Václav Černý, odb. rada ve státním zeměděl. archivu v Praze, František Cvančara, vrch. zeměděl. rada a stát. inspektor zeměděl. škol v Praze. Dr. Kamil Krofta, profesor a vyslanec v Praze. Dr. Frant. Lom, přednosta Ústavu pro zemědělskou politiku Čsl. Zeměd. Akademie v Praze. Dr. Josef Pekař, profesor Karlovy university v Praze. Dr. Jar. Prokeš, ředitel archivu ministerstva vnitra v Praze. Dr. Josef V. Šimák, profesor Karlovy university v Praze. Dr. Antonín Štefánek, min. rada v Bratislavě.

»**NITRAN**«, spolok slovenských akademikov v Nitre poriada za prispenia Extenzie univerzity Komenského cyklus osvetových prednášok bratislavských univerzitných profesorov. Cyklus bol zahájený 6. IV. prednáškou prof. Dr. *Babora* na tému: Rasový problém a dedičnosť. Prednášajúci osvetlil otázku zo stránky sociologickej, ale hlavne lekárskej. — Ďalej prehovoril 12. IV. prof. Dr. *Horna* o otázke: Dejiny vinárstva na západnom Slovensku. Prednáška vyplynula z dlhoročných štúdií prof. Hornu o vinnom práve a stretla sa u obecnstva s mimoriadnym záujmom, keďže vinárstvo na Slovensku a menovite v Nitre má dávne tradície a dosiaľ ešte nie je dostatočne osvetlené. O týždeň neskôr prednášal prof. Dr. *Karvaš* na tému: Hospodárska sebestačnosť Slovenska. Prof. Dr. Karvaš realisticky vložil fakt, že Slovensko nie je sebestačné, veď ani celý náš štát ním nie je. Úpadok slovenského priemyslu bol nevyhnutelný, lebo Slovensko ztratilo obrovské odbytíste, akým bolo Veľké Uhorsko. Je ale isté, že tu bude náprava možná; zvlášť treba dbať o zlepšenie stavu roľníctva. Dosiaľ nie dosť využitými obormi hospodárskymi na Slovensku sú baníctvo a cudzinecký ruch. — Cyklus týchto prednášok bude zavŕšený prednáškou prof. Dr. *Kizlínka*: »Právo a spravdivosť«, začiatkom júna. V. Matulay.

VALNÁ HROMADA PRÁVNICKÉ JEDNOTY V PRAZE. Právnická jednota v Praze konala dne 23. května 1935 svou řádnou valnou hromadu. Činnost tohoto našeho nejstaršího právnického spolku, který vstupuje letoškem do svého 71. ročníku, spočívala podle přednesených referátů jako v letech předešlých zejména v pořádání přednášek, ve vydávání spol-

kových časopisů a v péči o spolkovou knihovnu. Přednášek bylo ve správním roce 1934 konáno 15. Spolkový časopis Právník byl v tomto roce expedován v 1734 výtiscích (kdežto v roce 1933 v 1799 výtiscích). Mezi předplatiteli bylo 145 členů Všeřdu. Z účetní zprávy je patrné, že jeho vydávání v nynějším rozsahu je umožněno jen značnými podporami veřejnými, zejména Rašínova fondu. To platí též o druhém spolkovém časopisu, jímž je Bulletin de droit tchécoslovaque, jehož vyšel v roce 1934 jeden sešit; nové jeho číslo vyjde pravděpodobně letos v červnu. Spolková knihovna vykazuje asi 7000 knih. Obecné neutěšené finanční poměry se projeví poměrně značným poklesem členů. Pravidelný počet členů se pohyboval v minulých letech kolem 550, na počátku roku 1934 měla Právnícká jednota 493 členů a koncem tohoto roku 458 členů, tedy téměř o sto méně, než v normálních dobách. Do ředitelství Jednoty byli zvoleni dosavadní funkcionáři, totiž prof. Dr. K. Hermann-Otavský, odb. předn. doc. Dr. V. Joachim, odb. přednosta Dr. J. Voska, adv. Dr. E. Polan a Dr. V. Kubeš. rk.

REDAKČNÁ RADA bratislavská konala schůzdu dňa 14. V. 1935 za předsednictva p. prof. Dr. R. Rauschera. Zúčastnili sa jej kolegovia: Doc. Dr. Knappek, Dr. Luby, Dr. Bečvář, JUC. Rebro a JUC. Karpat. Rokovalo sa o příspěvkoch pre posledné číslo »Všeřdu«. Budúca schůzda bude 7. VI. 1935 o 18. hod. v seminári práva stredoevropského.

Literatura

RUDOLF PROCHÁZKA: *Likvidace války 1919*. Politická knihovna. Řada I. Kniha XXXVI. Stran 310. 8°, se 3 ilustracemi v textu a 3 mapami. Orbis 1935. Praha. Cena 49 Kč. — Dnes, kdy jsou mírové smlouvy stále na politickém programu, kdy jsou vášnivě potírány i hájeny, poněvadž s jejich existencí jsou spjaty životní zájmy národů a států, jest dobře si uvědomiti jejich výhody i slabiny, jejich těžké tvoření, různé zájmy a osoby, které na nich spolupracovaly. Kniha Procházkova celý problém mírových smluv věcně a soustavně rozebírá a osvětluje, umožňuje jej pochopiti a uvědomiti si jeho význam a dosah. Je tu mnoho nového, co upoutá, v podrobnostech i v ideovém pojetí. Pěkný a zejména pro čsl. autora potěšující úspěch. L.

EMIL LUDWIG: *Duch a čin. Hovory s Masarykem*. Z rukopisu přeložila F. K. a V. K. Š. K 85. narozeninám T. G. Masaryka vydal Čin v Praze 1935. Knihovna Tvůrcové a dílo, řada 5., svazek 2., stran 257. 8°. Cena Kč 38.—. — Jest viděti, že Ludwig přistupoval k rozmlouvám s Masarykem s láskou, neboť jinak by se mu sotva podařilo tak věrně vystihnouti Masarykovu osobnost, tak prostou a mohutnou, tak přímočarou, ale zase úzkostlivě spravedlivou. Jest charakteristické pro Masaryka, že bývá při definici problémů skoupý na slova, že řekne jen to, co považuje za nutné říci, ale že i těchto několik slov vystihne plně jádro věci, aniž by zanechávalo nějaké pochybnosti nebo budilo zdání neutrální rezervace. I když je Masaryk pro pravdu absolutní, nemiluje absolutních pojmů, které tuto pravdu zkreslují. Snad jeho celý život byl a je hledáním pravdy. A v tom je patrné i jeho originalita názorová. V posuzování problémů nejde cestou, kterou vyšlapali již před ním jiní, uvažuje o něm samostatně, zbaňuje jej příkras i chybných konstrukcí a tak se dobírá spíše jádra než ten, kdo spoléhá na jiné. Ludwig dovedl krásně vystihnouti tuto metodu Masarykovu, dovedl zachytiti jeho zjev v celé jeho šíři, bohatosti, evangelické prostotě i velikosti. V úvodní kapitole zachycuje Masarykův portrét, který byl již uveřejněn jinde. V dalších kapitolách probírá s Masarykem formou důvěrného rozhovoru různé problémy jeho myšlení, jeho života